

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/polskie-wojsko/106354,Powstanie-Samodzielnej-Brygady-Strzelcow-Karpackich.html>

Zawody Artyleryjskie w obozie Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich w Al-Dekheila pod Aleksandrią w Egipcie. Marzec 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

ARTYKUŁ

Powstanie Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: JACEK WRÓBEL 02.04.2024

2 kwietnia 1940 r. Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych gen. Władysław Sikorski podjął decyzję o powołaniu Brygady Strzelców Karpackich (BSK) u boku francuskiej Armii Lewantu. Formalny rozkaz o powołaniu BSK został

wydany 12 kwietnia 1940 r.

Po kapitulacji Francji BSK przeszła pod rozkazy brytyjskie. W styczniu 1941 r. została przemianowana na Samodzielną Brygadę Strzelców Karpackich (SBSK). Brygada wzięła udział przede wszystkim w obronie Tobruku.

Polacy w Lewancie

19 grudnia 1939 r. Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych przesłał pismo do szefa sztabu armii francuskiej gen. Gamelina, proponując powołanie polskiej jednostki na terenie francuskiego terytorium mandatowego na Bliskim Wschodzie. Pismem z 30 grudnia 1939 r. francuski szef sztabu „bardzo chętnie przyjął tę propozycję”, zastrzegając, że ewakuacja polskich wojskowych na terytorium francuskiego Lewantu nastąpiła po odpowiednim przygotowaniu kwater i obozu, a jednostka polska była najwyższej wielkości brygady.

19 grudnia 1939 r. Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych przesłał pismo do szefa sztabu armii francuskiej gen. Gamelina, proponując powołanie polskiej jednostki na terenie francuskiego terytorium mandatowego na Bliskim Wschodzie.

2 kwietnia 1940 r. Naczelny Wódz PSZ podjął ostateczną decyzję o powołaniu BSK. 5 kwietnia zaproponowane mu dowództwo BSK przyjął płk Stanisław Kopański. 12 kwietnia Wódz Naczelny wydał formalny rozkaz organizacyjny dotyczący powołania BSK, jako brygady piechoty górskiej. Miejsce formowania i stacjonowania BSK wyznaczono w pobliżu miasta Homs w Syrii. Zaciąg do brygady był ochotniczy.

Planowano wykorzystanie polskich wojskowych internowanych na terenie Węgier i Rumunii. W wyniku powolnego tempa budowy baraków w Homs trzeba było ograniczyć liczbę żołnierzy ewakuowanych do Lewantu, wysyłając ich do polskich jednostek we Francji.

Pierwszy transport 250 oficerów i żołnierzy przybył z rumuńskiej Konstancy do Bejrutu 27 kwietnia 1940 r.

Polscy wojskowi docierali do Lewantu najczęściej polskim statkiem „Warszawa” pływającym na trasie Split-Bejrut, bądź zakontraktowanym przez polskie władze greckim statkiem „Patris” pływającym na trasie Pireus-Bejrut.

3/4 stanu stanowili żołnierze polscy internowani po wojnie obronnej Polski 1939 r. na Węgrzech i w Rumunii, którzy przedostali się przez Bałkany. Drugą grupą byli ochotnicy przedostający się do polskiej jednostki z obu okupacji, a trzecią – ochotnicy z polskich środowisk niemal z całego świata (nawet z Chin).

Żołnierze BSK składali się z trzech zasadniczych grup. 3/4 stanu stanowili żołnierze polscy internowani po wojnie obronnej Polski 1939 r. na Węgrzech i w Rumunii, którzy przedostali się przez Bałkany. Drugą grupą byli ochotnicy przedostający się do polskiej jednostki z obu okupacji, a trzecią – ochotnicy z polskich środowisk niemal z całego świata (nawet z Chin).

Brygada Karpacka składała się z dwóch pułków piechoty po dwa bataliony, dywizjonu artylerii 65 mm, dywizjonu rozpoznawczego ułanów i służb wyspecjalizowanych. W chwili opuszczenia Syrii na przełomie czerwca i lipca 1940 r. BSK liczyła (według różnych źródeł) od 3400 do 3700 żołnierzy.

Zawody Artyleryjskie w obozie

**Samodzielnej Brygady Strzelców
Karpackich w Al-Dekheila pod
Aleksandrią w Egipcie. Marzec
1941 r. (fot. z zasobu IPN)**

**Oddział motocyklistów Polskich
Sił Zbrojnych na Bliskim
Wschodzie (prawdopodobnie z
Samodzielnej Brygady Strzelców
Karpackich) podczas uroczystego
przeгляdu w obozie wojskowym.
Zdjęcie z okresu pomiędzy 1940 a
1943 rokiem (fot. z zasobu IPN)**

Żołnierze Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich na torach przed kasynem w obozie w Al-Dekheila pod Aleksandrią w Egipcie w Wielkanoc 1941 r. Trzeci z prawej w górnym rzędzie stoi por. Adam Kowalik. Kwiecień 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

Grupa żołnierzy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich w marszu przez pustynię pod Gazalą (Libia). Zdjęcie z okresu pomiędzy 1941 a 1942 rokiem (fot. z zasobu IPN)

Żony polskich oficerów w Tel Awiwie - p. Trzeciakowa z synem, p. Kowalczykowa i p. Frankowska. Luty 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

**Kurs kierowców Samodzielnej
Brygady Strzelców Karpackich w
Al-Dekheila pod Aleksandrią w
Egipcie. Mjr Edward Jerzy Karkoz
(w głębi) prowadzi wykład o
pojazdach gąsiennicowych. Luty
1941 r. (fot. z zasobu IPN)**

Po drogach wygnania

22 czerwca 1940 r. Francja skapitulowała przed III Rzeszą. Dowodzący francuskimi siłami w Lewancie gen. Eugène Mittelhauser początkowo deklarował dalszą walkę, o czym zapewniał dowódcę BSK. 26 czerwca podporządkował się jednak zarządzeniom kapitulacyjnym. W konsekwencji płk Kopański wydał rozkaz ewakuacji Brygady Karpackiej do brytyjskiej Palestyny. Na wypadek przeszkód ze strony Francuzów lub prób rozbrojenia brygady oddziały otrzymały rozkaz stawienia zbrojnego oporu.

Pułkownik Kopański wydał rozkaz ewakuacji
Brygady Karpackiej do brytyjskiej Palestyny.
Na wypadek przeszkód ze strony Francuzów
lub prób rozbrojenia brygady oddziały
otrzymały rozkaz stawienia zbrojnego oporu.

28 czerwca gen. Mittelhausser w rozmowie z płk. Kopańskim zażądał rozbrojenia BSK. Polski dowódca odpowiedział, że ewakuacja BSK następuje zgodnie z instrukcjami polskiego Naczelnego Dowództwa i polskie oddziały otrzymały rozkazy stawienia zbrojnego oporu, a chciałby uniknąć walk z Francuzami. Ostatecznie dowódca francuski odstąpił od żądania rozbrojenia brygady i zgodził się na jej ewakuację.

W dniach od 27 czerwca do 2 lipca 1940 r. BSK przeszła do Palestyny pod rozkazy brytyjskie. Granicę przekroczone w Samakh nad Jeziorem Tyberiadzkim. W Palestynie BSK została skoncentrowana w obozie w Latrun w połowie drogi między Jerozolimą a Tel Awiwem.

Od 30 września 1940 r. rozpoczęto transport BSK na pozycje obronne na zachodnim przedpolu Aleksandrii. Na pozycjach osłaniających Aleksandrię brygada pozostała 7 miesięcy.

W styczniu 1941 r. została przemianowana na Samodzielną Brygadę Strzelców Karpackich (SBSK). W jej skład weszły trzy bataliony piechoty z 1 kompanią przeciwpancerną, pułk artylerii i oddziały służb wyspecjalizowanych.

Otwarcie przez gen. Stanisława Kopańskiego, dowódcę Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich (stoi 3 z lewej) 1. kursu kierowców pojazdów mechanicznych Brygady Karpackiej w Al-Dekheila pod Aleksandrią w Egipcie, 13 I 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

Kolumna samochodów ciężarowych jednej z jednostek Polskich Sił Zbrojnych na Bliskim Wschodzie (prawdopodobnie z Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich) na drodze podczas jazdy. (fot. z zasobu IPN)

Żołnierze Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich w drodze do Tobruku na okręcie „Drake” - od lewej: sierż. Antoni Lipko, plut. Kazimierz Dolata, kpr. Korzeniowski. Sierpień 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

Porucznik Stanisław Fedorowicz i por. Adam Kowalik stoją przed samochodem ciężarowym w obozie w miejscowości Al-Dekheila pod Aleksandrią w Egipcie. Marzec 1941 r. (fot. z zasobu IPN)

Tobruk zamiast Grecji

W lutym 1941 r. planowano wysłać SBSK w składzie korpusu ekspedycyjnego do Grecji. Wobec kwietniowej ofensywy państw Osi w północnej Afryce zagrażającej Egiptowi transport SBSK do Grecji wstrzymano. Od 23 maja 1941 r. brygada została przeniesiona na wysunięte pozycje obronne na Pustyni Zachodniej w Mersa-Matruh, a 30 czerwca otrzymała rozkaz wycofania się kilkadziesiąt km do obozu warownego Sidi Baggush.

W pierwszej połowie sierpnia 1941 r. dowódca sił brytyjskich gen. Claude Auchinleck uzyskał od Naczelnego Wodza PSZ gen. Sikorskiego zgodę na użycie SBSK do obrony Tobruku. W konsekwencji Brygada Karpacka wzięła udział w obronie tej kluczowej twierdzy, tocząc swoją najślawniejszą bitwę.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ